

Ministerie voor Volksgezondheid, Welzijn en Sport  
Inspectie voor de Gezondheidszorg  
t.a.v. mevrouw drs P.H. Buijze  
Postbus 20584  
1001 NN AMSTERDAM

|           |                                                      |                   |                                       |
|-----------|------------------------------------------------------|-------------------|---------------------------------------|
| Datum     | 1 mei 2014                                           | Inlichtingen bij: | zie contactgegevens onderaan de brief |
| Onderwerp | Opvolging rapport IGZ geboortezorg aan asielzoekster | bijlage(n)        | 3                                     |

Geachte mevrouw Buijze,

Op 1 februari heeft uw inspectie haar eindrapport over 'Inzet professionele tolken en overdracht bij overplaatsing moeten beter voor verantwoorde geboortezorg aan asielzoekers' gepubliceerd. De vertegenwoordigers van alle betrokken landelijke organisaties ofwel de ketenpartners<sup>1</sup> geven gezamenlijk opvolging aan de aanbevelingen. Eerder hebben wij u per brief van 30 januari 2014 geïnformeerd over de aanpak en de tussentijdse resultaten. Met deze brief rapporteren wij over de nu bereikte resultaten van de opvolging.

### Opvolging algemeen

De ketenpartners onderschrijven dat voor het ondervangen van de specifieke risico's voor geboortezorg aan asielzoekers een goed functionerende keten essentieel is. De basis daarvoor ligt in heldere, actuele en volledige ketenafspraken. Bijgaande hernieuwde ketenrichtlijn is het resultaat van de gezamenlijke inspanningen van de ketenpartners. Deze ketenrichtlijn treedt zo snel als mogelijk, uiterlijk per 1 mei a.s., in werking in alle ketens geboortezorg voor asielzoekers. Puntsgewijs gaan wij in op de maatregelen en aanbevelingen. De vernieuwde ketenrichtlijn treft u als bijlage 1 aan.

### Opvolging per aanbeveling

#### 3.2.1 Onvoldoende voorlichting door COA maar andere netwerkpartners pakken dit op.

- *Opvolging COA*

Alle opvanglocaties hebben, wanneer van toepassing, actie ondernomen en hebben hierover aan de inspectie bericht.

Resultaat hiervan is dat de opvangmedewerkers gebruik kunnen maken van een checklist tijdens

de voorlichting die zij geven. Deze checklist is ter ondersteuning van de medewerker om het volledige verhaal te vertellen aan de zwangere.

Implementatie start uiterlijk 1 mei 2014.

- *Opvolging verloskundig zorgverleners*

Verloskundig zorgverleners controleren of de kraamzorg is geregeld en zorgen ervoor dat - indien nodig - ondersteuning wordt geboden bij het maken van de afspraak met de kraamzorg. In de hernieuwde ketenrichtlijn zijn de aandachtspunten helder verwerkt en wordt de verloskundig zorgverlener geattendeerd op zijn/haar verantwoordelijkheid ten aanzien van het bieden van ondersteuning.

### *3.2.2 Te weinig gebruik van professionele tolken en onvoldoende aandacht voor laaggeletterdheid*

- *Omgaan met laaggeletterdheid door COA, GC A, KNOV en NVOG*

De hernieuwde ketenrichtlijn bevat een nieuwe processtap die ingaat op laaggeletterdheid. Bij het bespreken van het onderwerp laaggeletterdheid zijn de ketenpartners tot de conclusie gekomen dat de betrokken beroepsbeoefenaars verschillen van kennis in het signaleren van en omgaan met laaggeletterdheid. Dat is de reden dat is besloten tot het toevoegen van een document aan de ketenrichtlijn waarin staat beschreven op welke manier de beroepsbeoefenaars tijdens de uitvoering van hun werk laaggeletterdheid kunnen signaleren en hiernaar kunnen handelen. Op dit ogenblik draait een pilot vanuit Stichting lezen en schrijven bij de kraamzorg over laaggeletterdheid. Eind 2014 wanneer de resultaten bekend zijn, zullen de ketenpartners deze, indien relevant, verwerken in het document laaggeletterdheid.

Het COA heeft haar voorlichtingsmateriaal aan zwangeren uitgebreid en toepasbaar gemaakt voor laaggeletterden en analfabeten.

- *Extra stimulering op de inzet van tolken door MCA*

MCA heeft in elk contract met zorgaanbieders een passage opgenomen dat het gebruik van professionele tolken stimuleert. De procedure voor de inzet, inclusief de informatie op de website en het gebruik van het Tolken- en Vertaalcentrum Nederland, is in de overeenkomst opgenomen. Doel en inzet van een tolk is ook in een aparte bijlage bij het contract opgenomen. Er wordt op gewezen dat in tegenstelling tot de reguliere zorg, het gebruik van tolken voor asielzoekers volledig vergoed wordt door het Ministerie van Veiligheid en Justitie via het COA. Op de website van MCA, [www.rzasielzoekers.nl](http://www.rzasielzoekers.nl), is de gehele procedure voor de inzet van tolken stap voor stap beschreven.

### *3.2.3 Onvoldoende continuïteit van zorg bij overplaatsing zwangere asielzoeksters*

Ten aanzien van het overplaatsen van zwangere asielzoekster zijn de concrete afspraken uit de bestaande ketenrichtlijn zorgcoördinatie rondom verhuizingen toegevoegd aan de ketenrichtlijn geboortezorg. Uitgangspunt is het zover als mogelijk uitsluiten van medische risico's en zorgdragen voor een goed afgestemde en zorgvuldige (medische) overdracht bij verplaatsing.

### *3.2.4 Continuïteit van zorg voldoende geborgd bij verwijzing naar tweedelijns*

Uw inspectie concludeerde dat zowel de invulling van de rol van casemanager als wie casemanager is, in de praktijk voor de netwerkpartners, onvoldoende duidelijk is. Om dit probleem goed te ondervangen is door de ketenpartners een aantal wijzigingen in de ketenrichtlijn doorgevoerd. De oude ketenrichtlijn was geschreven vanuit een verloskundig perspectief, de NVOG was immers niet aangesloten.

De richtlijn is nu herschreven vanuit het perspectief van zowel de verloskundige als gynaecoloog, hierdoor zijn de 'eisen' die wij stellen in de richtlijn geldig voor beide beroepsgroepen. De eerste wijziging is dat de actor 'verloskundige' is veranderd in 'verloskundig zorgverlener'. In de

hernieuwde ketenrichtlijn is vastgelegd bij het beschrijven van de actor van de verloskundig zorgverlener wie hieronder wordt verstaan.

Daarnaast is bij de actor beschreven dat aan iedere zwangere asielzoekster een casemanager wordt gekoppeld conform het document 'Casemanager asielzoekster'. Dit document geeft een uitgebreide, concrete beschrijving van de rol van casemanager. Tevens zijn aan de ketenrichtlijn, met betrekking tot de aanbeveling casemanager, twee nieuwe processtappen toegevoegd; 'Algemene begeleiding verloskundige zorg' en 'Doorverwijzing naar de gynaecoloog'. De rol van de casemanager is hierdoor geïntegreerd in de ketenrichtlijn geboortezorg asielzoekster.

### *3.2.5 Voldoende naleving normen bij (niet acuut) vervoer rond bevalling maar soms geen optimale aansluiting bij het werkveld.*

MCA heeft een ander vervoersbedrijf voor zittend ziekenvervoer voor asielzoekers gecontracteerd per 1 januari 2014. Het vervoer voor asielzoekers wijkt op een aantal belangrijke aspecten af van de reguliere zorg. Een van die aspecten is het vervoer van zwangeren voor, tijdens en na de bevalling. Naast kwalitatief goed personeelsbeleid bij de franchisenemers, is de vervoerder ook geïnformeerd over de aspecten van de doelgroep asielzoekers betreffende de machtiging, aankondiging en planning van taxiriten. Voor 1 oktober 2014 zullen MCA, GC A en de vervoerder de benoemde aspecten verder uitwerken voor de borging van efficiënt en veilig vervoer.

## **Borging**

### *3.2.6 Netwerk rond zwangere asielzoeksters nog onvoldoende georganiseerd*

#### *Lokaal overleg*

We vinden het belangrijk en hechten er waarde aan dat de diverse uitvoerders goed en zorgvuldig worden geïnformeerd over de aangepaste ketenrichtlijn en de diverse bijlagen. Wij informeren u op welke wijze wij dit doen.

Het COA organiseert in het tweede kwartaal van 2014 het ketenbreed overleg geboortezorg op alle locaties. De hernieuwde ketenrichtlijn en bijlagen zullen daarvoor als gespreksonderwerp worden geagendeerd ter borging en implementatie van de afspraken. Het COA nodigt het GC A, de lokale verloskundigen, gynaecologen en kraamzorgorganisaties voor dit overleg uit en koppelt in samenwerking met de partners de resultaten terug aan het ketenbrede overleg geboortezorg.

#### *Verbeterd netwerk*

Gezamenlijk zijn de processtappen in de Ketenrichtlijn Zwangerschapsbegeleiding Asielzoekers geëvalueerd. De volgende thema's hebben daardoor een aanvulling gekregen of zijn inhoudelijk gewijzigd:

- Verscherping op de werkwijze aanmelding bij een verloskundige;
- Continuïteit van zorgverlening door samenwerkingsafspraken in de keten;
- Document toevoeging aan ketenrichtlijn met uiteenzetting rol casemanagement bij geboortezorg aan asielzoeksters;
- Document beschrijving omgaan met laaggeletterdheid;
- Inzet van tolken intensiveren door meer informatieverstrekking en attenderen via contracteren;
- Heldere processtappen ten aanzien van verhuizen;
- Werkwijze voor zittend ziekenvervoer;

Wij verwachten dat hiermee de ketenpartners geboortezorg beter in staat zijn om goede, verantwoorde zorg te bieden aan zwangere asielzoekers.

#### *Contractering zorgverleners*

Bij inventarisatie van de contracten met verloskundigen en kraamzorgorganisaties bleek dat veel contracten gesloten zijn met partijen die niet of nauwelijks zorg leveren aan asielzoeksters.

Om de naleving en het onderhoud van het protocol door partijen te garanderen, zal MCA voor haar zorginkoopbeleid 2015 de verloskundigen en kraamzorgorganisaties actief benaderen om

geen overeenkomst aan te gaan als men de zorg toch niet gaat leveren. Dit zal de toepassing van het protocol ten goede komen en verbetert de communicatie en informatievoorziening over de specifieke aspecten van de doelgroep asielzoeksters.

Mocht men er toch voor kiezen om een overeenkomst aan te gaan, verplicht men zich om de Ketenrichtlijn Zwangerschapsbegeleiding Asielzoekers na te leven en te onderhouden binnen de eigen praktijk en/of organisatie. Ziekenhuizen worden separaat geïnformeerd over de ketenrichtlijn geboortezorg.

MCA heeft in de uitvoering van haar zorginkoopbeleid te maken met zgn. “administratief geplaatsten”. Dat zijn asielzoekers die met toestemming bij familie of bekenden verblijven. Voor deze categorie asielzoeksters wordt de verloskundige zorg conform reguliere afspraken geleverd.

Door middel van het zorgcontract dat MCA met kraamzorgorganisaties sluit, worden o.a. de volgende voorwaarden gesteld aan kraamzorgorganisaties:

- Het landelijk indicatieprotocol moet worden gevolgd;
- De instelling heeft een minimum omvang
- Er wordt niet uitsluitend met ZZP-ers gewerkt;
- De instelling verklaart door ondertekening contract dat de leveringsvoorwaarden, zoals opgesteld door ActiZ en BTN van toepassing zijn.

*De volgende ketenpartners zijn recent aangesloten bij de werkgroep geboortezorg asielzoeksters en daarom treft u onderstaand een toelichting:*

#### NVOG

Net zoals bij de KNOV zal de NVOG de documenten op haar website plaatsen en indien daar vragen over zijn, doorverwijzen naar de dossierhouder.

Kennisgeving zal via de nieuwsbrief gaan die maandelijks door de NVOG wordt uitgegeven.

Implementatie zal vervolgens via de verloskundige samenwerkingsverbanden (VSV) gaan.

Controle kan zo nodig plaatsvinden via kwaliteitsvisitaties door de eigen beroepsvereniging.

#### *Kraamzorgorganisaties*

ActiZ en BTN zullen in nauw overleg vaststellen hoe de ketenrichtlijn eenduidig gecommuniceerd zal worden naar hun leden. Dit zal in het tweede kwartaal 2014 plaatsvinden door middel van ledenbijeenkomsten en ledenberichten zoals nieuwsbrieven. Aanvullend zullen de lokale kraamzorgorganisaties via de VSV's worden geïnformeerd.

De werkgroep geboortezorg asielzoekers gaat ervanuit dat wij hiermee hebben voldaan aan de door uw Inspectie beschreven aanbevelingen. Wij verwachten dat de kwaliteit van de ketenzorg aan asielzoeksters hierdoor nog verder toeneemt in de nabije toekomst.

Namens de leden van de werkgroep,  
met vriendelijke groet,

Mw. M. Buurman namens ActiZ; [mbuurman@actiz.nl](mailto:mbuurman@actiz.nl)

Mw. P. Boogaard namens BTN; [pboogaard@branchebelang-thuiszorg.nl](mailto:pboogaard@branchebelang-thuiszorg.nl)

Mw. B. van Dijk namens COA; [Baukjevandijk@coa.nl](mailto:Baukjevandijk@coa.nl)

Mw. S. Evers namens GC A; [Sanne.Evers@gcasielzoekers.nl](mailto:Sanne.Evers@gcasielzoekers.nl)

Mw. A. Wils namens de KNOV; [awils@knov.nl](mailto:awils@knov.nl)

Mw. B. Snelder namens MCA; [snelder.b@menzis.nl](mailto:snelder.b@menzis.nl)

Dhr. J. Derks namens de NVOG; [J.B.Derks@umcutrecht.nl](mailto:J.B.Derks@umcutrecht.nl)

**Bijlagen**

1. Ketenrichtlijn geboortezorg asielzoekers
2. Casemanagement
3. Laaggeletterdheid en analfabeten